

Haydn Armida című műve a 2025-ös Haydneum Fesztiválon az Esterházy-kastélyban – Varázsló és varázslónő – Beszámoló

2025.09.01., Concertclassic – Laurent Bury

<https://www.concertclassic.com/article/armida-de-haydn-au-festival-haydneum-2025-du-chateau-esterhaza-magicienne-et-magicien-compte>

© Haydneum / Pilvax Films

Az immár harmadik megrendezett Haydneum Eszterháza Fesztivál igazi otthonra lelt a magyarországi Fertődön 1765-től Esterházy herceg által építtetett kastély falai között. A közelmúltbeli restaurálása óta vadonatúj pompában tündöklő palota természetes helyszíne annak a rendezvénynek, amely a herceg hűn szeretett zenéjét fő zeneszerzője, Joseph Haydn köré szervezve próbálja feleleveníteni (két másik budapesti fesztivál teszi teljessé ezt az évadot: a tavaszt a szakrális zenének, az őszt pedig Haydn kortársainak szentelik).

A 2023 nyarán megrendezett *L'infedeltà delusa* (Aki hűtlen, pórnál jár) és a 2022 őszi *L'isola disabitata* (A lakatlan sziget)¹ után ezúttal az *Armida* című operára került a sor, amelyről korábban két teljes felvétel is készült (ld. Dorati 1978-ban, Harnoncourt 2000-ben). Az élő előadás élményét azonban semmi nem pótolhatja, így kíváncsian vártuk a mű „valódi” felcsendülését, hiszen az operaházakat nem nagyon érdekli Haydn, kivéve vígjátékainak ritkaságszámba menő, főleg zsenge ifjú énekeseknek szánt produkcióit. A zeneszerző mindenképpen igazi helyet érdemel a színpadokon: ezt erősíti e koncertváltozat sikere is.

¹ <https://www.concertclassic.com/article/lisola-disabitata-de-haydn-lacademie-franz-liszt-de-budapest-pourvu-que-lon-sen-donne-les>

Feltéve persze, hogy az ihletett előadók varázsa átalakítja a teljességgel felvállalt partitúrát. Feltéve, persze, hogy az ihletett előadók varázslatának köszönhetően szemünk előtt meggyégbe a partitúra teljes színeváltozása.

A varázslat megismétlődik...

Szerencsénkre az egész művelet mestere pontosan az a mágus, akire számítottunk. A felvilágosodás korának repertoárja,² sőt a XIX. század zenéje kapcsán Vashegyi Györgynek már számos lehetősége volt bizonyítani rátermettséget, ahogy erről ma már több teljes felvétel tanúskodik. Az *Armida* esetében a varázslat megismétlődik, és a magyar karmester zenei kommunikációja meggyőző: karmesteri pálcájától vesz lélegzetet és kel életre a partitúra, különböző színekkel díszleg, színpadiassá nemesül, így szépségét drámai hatásával együtt élvezhetjük. Az Orfeo zenekar nyilván hozzájárul e sikerhez a billentyűsök egyensúlya és a résztvevő hangszerek vaskossága révén, hogy jobban szembeállíthassa a muzulmánok táborát a keresztényekével.

© Haydneum / Pilvax Films

Bátorság és virtuozitás

A hat szólista közül három magyar, három külföldi: a karmester több olyan énekest is megszólított, akik hozzászoktak a produkcióihoz, miközben helyet adott néhány újoncnak. A

² Ezt bizonyítja Rameau *Castor és Pollux* (1737-es változat) kiváló feldolgozása, az Alpha Classics nemrégien megjelent kiadásában, Judith Van Wanroij, Reinoud Van Mechelen, Tassis Christoyannis és Véronique Gens hangjaival. Ez a felvétel a Centre de musique baroque de Versailles / Müpa Budapest / Régizene Fesztivál / HAYDNEUM koprodukció része, a budapesti Institut français-sal történő együttműködésben (2 CD ALPHA1148).

magyarok közül Idreno szerepében (a Quinault-változatban Hidraot megfelelője) a kiválóan tiszta hangszínnel és ékesszólással megáldott Szélpál Szilveszter baritont hallhattuk. Megyesi Zoltán tenor csodákat művelt Rinaldóként: kellő bátorságot tanúsított a hősi áriákban, méghozzá a szintén elengedhetetlen virtuozitással, és mindenekelőtt azzal a kifejezőképességgel, amellyel a kíséretet és Armida elhagyásának áriáját az est egyik kiemelkedő pillanatává tette. Ubaldo kevésbé kiemelt szerepében Varga-Tóth Attila tökéletesen megfelelt a partitúra magas követelményeinek.

© Haydneum / Pilvax Films

A figyelemreméltó fiatal francia tenor

A nem magyarul beszélők között találjuk Ella Smith-t, aki Vespínát alakította a *L'infedeltà delusában* a fesztivál első kiadása idején. Zelmira nem szobalány, de a szerep mindenekelőtt bájt és finomságot igényel, és az új-zélandi szoprán megtalálta benne a tündöklés lehetőségeit. A Clotarco kisebb szerepét játszó fiatal francia tenor, Léo Guillou-Keredan megjelenése szintén kiugró, akinek szülőhazájában soron következő fellépéseit érdemes lesz figyelemmel kísérni.

Vaszilisz Berzsanszkaja kiállta a próbát

Végül, és mindenekelőtt, micsoda zseniális ötlet Vaszilisz Berzsanszkaját **(fotó)** felkérni a címszerepre! Az orosz mezzoszoprán igazi varázslónő, kiváltképpen olyan szerepben, ahol lehetősége nyílik hatalmas tehetségének kibontakoztatására, méghozzá az érzelmek teljes skálájának felvonultatásával. Az énekesnő már a nagy drámai szoprán szerepébe való átváltás kezdetén elkápráztatta a hallgatóságot mély hangjai gazdagságával, soha meg nem bicsakló elevenségével, és kiváló szövegértésével, amely révén tökélyre viszi utolsó áriájának előadását: az „Ah, non ferir, t'arresta” rendjén Haydn háromszor ismételteti meg vele ugyanazt a négyesorost, de az előadó átélése olyan erős, hogy a közönségnek ez fel sem tűnik.

És ugyan mit mondhatnánk az „Odio, furor, dispetto” kezdetű düh-áriájáról, amelynek bénítóan fékevesztett erejével a nézőt mintegy a helyére szögezte? Egyetlen kívánságom maradt: miután *Mózes és a fáraó* című operában Sinaida szerepét játszotta Aix és Lyon színpadjain,³ Madame Berzsanszkaja térjen vissza mihamarabb, hogy lenyűgözzé a francia közönséget!

Laurent Bury

³ <https://www.concertclassic.com/article/moise-et-pharaon-de-rossini-lopera-de-lyon-charlton-est-ce-toi-compte-rendu>